

# KOROSKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROSKI SLOVENEK“.  
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:  
Koroški Slovenc, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

List za politiko,  
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. Posamezna štev. 10 Rpf

Stane četrletno: RM 1.—; celoletno: RM 4.—

Za Jugoslavijo  
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

## Slovani — najmlajši v družini evropskih narodov.

Zadnjič smo rekli, da moramo k svojim opazovanjem pritegniti še skupino najmlajših evropskih narodov, brez katere naše razmišljanje ne bi bilo popolno. Kako upravičena je ta trditev, vam bo takoj jasno, če mimogrede omenimo, da bo v dobrih 20 letih skupina teh narodov — po sedanjih cenitvah — dosegla po številu polovico vsega evropskega prebivalstva. Tako je izračunal neki nemški učenjak, da bo l. 1960 v Evropi več Slovanov kakor vseh ostalih evropskih narodov skupaj. Že samo ta okolnost zgovorno pojasnjuje ogromen pomen, ki pripada v zgodovini Evrope Slovanom.

Nihče nam ne more zameriti, če družini najmlajših evropskih narodov posvetimo malo več pozornosti, saj k tej družini očitno spadamo tudi mi sami in njena zgodovina je naša zgodovina, njeno življenje — naše življenje, in končno njena bodočnost — tudi naša bodočnost.

Slovani so imeli v življenju evropskih narodov svoj poseben položaj. Zaradi obsežnosti zemlje, ki so jo posedli, in radi različnih okolnosti, pod katerimi so rasli, je nastala v njihovem razvoju precejšnja neenotnost. Posamezni deli tega ogromnega naroda so pod svojevrstnimi pogoji mnogo hitreje dozorevali. Pa ta pojav ni nič takega, kar bi našo misel o organski rasti narodov omajalo. Kako pogosto se dogaja v človeškem življenju, da posameznik veliko prej dozori kakor pa bi bilo pričakovati po splošnih naravnih zakonih. Tako srečavamo neredko primere, da dvajsetletni fant po svojem zrelem gledanju na življenje prekaša marsikaterega povprečnega tridesetletnika, včasih pa tudi narobe, namreč, da tridesetletnik po svoji živahnosti in otroškosti nadkriljuje povprečnega dvajsetletnika. Res je, da je predčasna zrelost v mišljenju in nazorih posameznika pogosto posledica kakšne težje bolezni ali pa posledica življenja pod nenavadnimi okolnostmi in da je najbolj zdravo, če se človek razvija tako, kakor mu je narava namenila. Toda nenavadne izjeme so v človeškem življenju tako pogoste, da pravimo, da izjeme pravilo samo potrjujejo.

Takole bomo rekli in se ne bomo zmotili: Med vsemi slovanskimi narodi je imel mogoče ruski narod edini skoro vse pogoje za zdrav življenjski razvoj. Glejte, stvar je močno enostavna in se prav lahko pojasni. Ruski narod je posedel ogromne razmere zemlje. Slučaj je hotel, da je bil postavljen v brezkočno ravnino, ki ne pozna meja. Ko je ta narod še pasel svoje črede, je lahko prehodil tisoče in tisoče kilometrov, ne da bi naletel na resne ovire. Ogromne nižine med Dnjeprom in Volgo so bile njegova domovina in šele daleč na robu Azije je zadel ob prvo naravno oviro — v Uralsko gorovje, ki ga je obenem ločilo od azijskih narodov in mu omogočalo kolikor toliko samosvoj in naraven razvoj. Zadnjič smo rekli, da je nakdočila usoda Angležem srečen položaj v svetu: Britanijo obdaja okoli in okoli morje in to morje je tudi zagotovilo Angležem zdravo naravno rast, čeprav je bilo njihovo število majhno. Kar je angleškemu narodu dalo morje, to je pri ruskem nadoknadila ogromna razsežnost zemlje, ki jo je bil posedel. Pa saj je vsakomur poznana krilatica o ruski neranljivosti. To je hudo preprosta reč: kadar se je pojavil na mejah ruskega naroda sovražnik, je vedno in vedno obtičal na robu njegove ogromne zemlje, pa čeprav je korakal stotine kilometrov proti njeni sredini. In tako se je moglo zgoditi, da so se vse motnje v razvoju ruskega naroda razblinile v obrobni predelih, sredina — njegovo jedro — pa je moglo nemoteno rasti in se razvijati popolnoma naravno.

Kar preveč smo se pomudili pri Rusih, a je bilo potrebno, ker ta narod pomeni v družini slovanskih narodov najbolj naravno in zdravo jedro. Pri tem prav nič ne moti, če je ravno ta narod v teku svojega razvoja doživel eno najstrašnejših notranjih motenj: tudi v človeškem življenju se dogaja prepogosto, da človeka napade težka bolezen, na primer pljučnica ali kakšna nalezljiva bolezen kot je tifus ali „španska“. Često izgleda, da je človek že zapisan smrti, toda dokler so v njem mlade sile in volja do življenja, si kmalu opomore tudi po najhujši bolezni.

## † župnik Vinko Poljanec

bivši predsednik Slovenske prosvetne zveze, dež. poslanec, svetnik kmetijske zbornice itd.

V četrtek 25. t. m. je v Škocijanu iztrpel preč. g. župnik Vinko Poljanec. V ponedeljek 29. t. m. ga je slovenski koroški narod spremljal na njegovi zadnji poti.

Slava njegovemu spominu!

Slovenska prosvetna zveza.

V podjurskem Škocijanu žaluje družina tamšnjega župnišča za svojim očetom in gospodarjem. Raz stolpa farne cerkve vihra v znak farne žalosti črna zastava. Šentrupertske in šentjakobske sirote s tugo v srcu molijo za pokojnega dobrotnika. Podjuna je zavita v črnino, ker je izgubila svojega glasnika.

Župnika Vinka Poljanca ni več med nami!

Ob tej vesti je objela tegobna žalost tudi vso ostalo slovensko Koroško. Saj ga ni človeka na tej naši zemlji, kateri ne bi poznal vedno vedrega in tako silno za vse dobro in plemenito vnetega škocijanskega gospoda. Utihi je poslanec žive vere, ugasnil plamen koroških tal, umolknil neumorni narodni boritelj in buditelj. Umrl je mož, radodaren v prijateljstvu in razkošen v ljubezni. Umrl je oče naše velike narodne družine, kakršnih je med nami tako malo. Dober ko poljanski kruh, neustrašen ko gorjanska pest, nesebičen ko kmečka mati, življenja poln ko ukajoči fant v planini, veren in zaveden kot je pravi Slovenec.

Že najmlajšim med nami je Poljanec postal vzornik-učitelj. V postavi Poljančevega Ceneta ga je podaril Meško „Mladim srcem“ v njegovi nedolžni otroški razigranosti. Iz Ceneta-fantička pa je vzrastle župnik Vinko Poljanec, vzorni duhovnik in slovenski koroški prvoboritelj. Kot prerok je hodil po naši zemlji. Vseposvds je bodril, učil, svaril, pohvalil, prosil in — molil. Zadnje dni svojega življenja še je odel svoje veselo ozna-

nilo v besede: „Slovenci! Tam zgoraj je Oče, ki nas ne pozabi nikdar!“

Tako je bil naš. Fant je med fanti zapel in zaukal, bil nežen in mehak do mamic in deklet, izkušen mož med gospodarji, sobrat med duhovniškimi brati, vztrajen in odločen v krogu narodnih delavcev. Kot v očeta smo zrl vanj sinovi in hčerke, v njegovi šoli se urili v borbi za pravico malega naroda in — dal Bog — se dobro izurili v narodne borce Poljančevega kova. Za njim je zazijala vrzel v naših vrstah in težko nam je za njim, nam osirotelim.

Uvrščamo ga v vrsto naših prvih možkovačev slovenske usode na koroški zemlji. Svet nam bo njegov narodni testament in zato naša vera v Očeta in Njegovo pravico v naših dneh tem silnejša. Nanj v spomin si bomo osvojili njegov iz globoke vernosti vznikli slovenski optimizem. Z njim vred hočemo vedeti, da narodna družina ne neha s tostranstvom, marveč ji je poverjeno isto poslanstvo božjega otroštva kot družinam naših domov in poedincem. In kadar nas strah za nas napade in več nikjer ne bode nade, se hočemo spominjati Slovencev, svetniških in pravičnih, ki so hodili po tej naši lepi zemlji pred nami in so upali in — zmagali! Hočemo se spominjati vedrega škocijanskega župnika, ki nas je učil in bodril, hodil križevo pot slovenskega duhovnika, molče trpel in končno zmagal.

Tako naj ostane med nami živ Poljančev duh, drami naj nas in navdušuje v vztrajni borbi za pravo kulturnega naroda!

Ostali slovanski narodi niso imeli tako povoljnih pogojev za svojo rast. Vedno in vedno so naleteli na kakšno zapreko, ki jih je ovirala v njihovem naravnem razvoju. Neredko so trajale take ovire skozi več pokolenj, včasih mnogo stoletij, zato je bil razvoj pri teh obrobni slovanskih narodih hudo mnogoličen. Glejte, v sliki bi vam to lahko pojasnili takole: večkrat srečate v gozdu drevesa, ki so prav svojevrstno zraščena. In če jih natančno pogledate, boste videli, da so bila v svoji naravni rasti ovirana, navadno tako, da so jim starejša drevesa zastirala pot do zraka in luči. In vedno lahko ugotovite eno: da si mlajša drevesa pomagajo na vse načine, da bi prišla do svetlobe, do sonca. Ko pa je včasih vihar podrl močnejšega velikana, tedaj se je prej šibko drevesce zdravo razraslo in če okvare niso bile prehude, jih je nova rast kmalu popravila. Včasih pa ostanejo neopravljive krivine, a drevo kljub temu raste in se razvija, kajti življenje je v njegovem vrhu in če ima vrh zadosti svetlobe in zraka, se bo drevo krepko razvijalo — kljub krivemu deblu. Kar z enim stavkom bomo posneli vsebino te podobe: vsi obrobni slovanski narodi so bili na ta ali drugi način ovirani v svoji naravni rasti in tako so nastale v skupnem razvoju razlike v njihovi zrelosti, odtod pa včasih navidezna nasprotja — kakor je to navada pri ljudeh: zdrav in krepak človek često kar ne more razumeti šibkejšega tovariša, pa čeprav hodita enako pot. Ne smemo prezreti, da si je večina obrobni Slovanov šele pred nedavnim odprla pot do sonca in zraka. In človeka, ki je bil vaje mraka in sence, nenadna svetloba lahko za trenutek omami, da se zmede. Toda

mladost slovanske narodne skupine in njena krepka volja do življenja sta nam porok, da se bo ta družina najmlajših evropskih narodov znala častno uveljaviti v družbi ostalih, kakor to odgovarja njenim neizčrpnim notranjim silam, pa tudi njeni številčni silnosti.

Ob priliki bomo pokazali v robatih obrisih razvoj in rast posameznih členov velike slovanske narodne družine in videli boste, kako so se učili hoditi od prvih negotovih otroških stopinj pa do danes, ko postaja njihov korak trdna hoja mladelega samozavestnega moža.

Ob pogrebu Andreja Hlinke, voditelja Slovakov, sta govorila min. predsednik Hodža in podpredsednik slovaške ljudske stranke Tiso. Hodža se je odkrito priznal za Slovaka in je poudaril, naj se vsi Slovaki prizadevajo za močno in zadovoljno Slovaško. Tiso je med drugim dejal: „Hlinka je mrtev, čehoslovaška republika pa stoji in bo, če Bog da, v resnici lasten dom slovaškega naroda. Slovaška stranka bo ostala zvesta zamisli samostojnega in neodvisnega slovaškega naroda v republiki. Dal Bog, da bo slovaška dežela v čehoslovaški republiki srečna!“

Blejski sporazum Male zveze je zbudil v mednarodni javnosti mnogo pozornosti. Uradno poročilo poudarja miroljubnost v zvezi združenih držav, pozdravlja balkanski sporazum in ugotavlja sporazum Male zveze in Madžarske, kateri se prizna enakopravnost na polju oboroževanja. S temi sklepi se je pakt Male zveze, prvotno sklenjen proti madžarskemu revizionizmu in habsburški restav-



raciji, spremenil v miroljubno sredstvo, ki odstranjuje vse sovražnosti med posameznimi podo-navnimi državami. Madžarska je vzela blejski sporazum vzradoščena na znanje.

**Zakon o odgovornosti bivših zveznih in pokrajinskih vlad.** Berlinska vlada je izdala zakon, ki pooblašča sodišča, da smejo poklicati člane bivših dunajskih in deželnih vlad na zagovor zaradi svojega upravljanja poverjenih jim poslov. Inozemski listi pripominjajo, da se bo vršil v kratkem proces proti bivšemu kanclerju Schuschniggu in nekaterim njegovim sodelavcem.

**Važna zemljiško-prometna odredba v Vzhodni marki.** Minister za prehrano in kmetijstvo, Darré, je — kot poročila nemška družba za naseljevanje — izdal odredbo, da „Deutsche Ansiedlungsgesellschaft“ lahko pokupi po primerni ceni vsa posestva, ki so na prodaj v bivši Avstriji. Imenovana družba namerava na teh posestvih naseliti sinove nemških kmečkih družin, ki bi sicer ne mogli postati samostojni kmetje. Zavod bo financiral tudi nekaferne preselitve.

**Preosnova jugoslovanske vlade.** Knez-namestnik Pavel je sprejel ostavko ministrov dr. Vrbaniča, Mariča in Miletiča ter imenoval na njihovo mesto za vojnega ministra gen. Nediča, dosedanjega šefa generalnega štaba, za ministra trgovine in industrije poslanca Kabalina in za ministra za narodno vzgojo Mirka Vuiča. Zadnja dva ministra sta Hrvata.

**Dr. Josip Wilfan — šestdesetletnik.** 31. avgusta t. l. je praznoval svoj šestdeseti rojstni dan bivši slovenski poslanec v rimskem parlamentu in sedanjí prezident manjšinskih kongresov dr. Josip Wilfan. Kot odvetnik v Trstu se je pred vojno posvetil politiki in dalje časa zastopal slovenske interese v tržaškem mestnem svetu. Leta 1921 je bil izvoljen v rimski parlament, kjer je zastopal slovensko narodno manjšino v Italiji. Po prihodu fašizma je zapustil domovino in se stalno naselil na Dunaju. Kot soustanovitelj kongresa narodnih manjšin je postal njegov prvi predsednik in to ostal do danes. Na svojem odgovornem mestu si je z vso vestnostjo prizadeval, da bi vršil svoje dolžnosti nepristransko in pravično. — Ob šestdesetletnici je bil deležen prirčnih čestitk domačih in inozemstva. Njim se pridružujemo še mi z željo, naj bi še dolgo deloval za pravice šibkih in zapostavljenih.

**Nepotrjena vest o južni Tirolski.** Inozemski listi poročajo, da se vršijo med našo vlado in Mussolinijem pogajanja za nemško manjšino na Južnem Tirolskem. Po teh poročilih bi se nemško prebivalstvo Tirola naselilo v Nemčiji na bivših habsburških posestvih. Vso gmotno škodo, ki bi jo Italija utrpela vsled izselitve Nemcev, bi Nemčija poravnala s primerno trgovinsko politiko. Ta, četudi nepotrjena vest, je vzbudila posebno v manjšinskih krogih veliko pozornost.

**Sudetski Nemci** so odklonili vsaka pogajanja z vlado. Zbog tega se je razburila Anglija in so bili minuli teden v Londonu dolgi razgovori med državniki, kako bi odstranili rastočo nevarnost. Veliko nado polagajo posebno na lorda Runcimana, ki sliki kot sila spreten diplomat, in je svoje pogovore z vodilnimi češkimi in nemškimi politiki pospešil. Baj bo Anglija predlagala, naj se Čeho slovaška po vzorcu Švice uredi v 25 samoupravnih pokrajin, s čimer bi ustregla vsem narodnim manjšinam. Nemci so medtem proglasili silobran, t. j., da se bodo v okvirju državnih postav branili s samopomočjo pred napadi.

**Notranje trenje v Franciji.** V Marseilleu so pristaniški delavci bili izzvali stavko. Skozi dva tedna so ostali parniki v pristanišču natovorjeni in se je njihovo blago že začelo uničevati. To je dalo povod francoskemu min. predsedniku Daladieru, da je povzdignil svoj glas in pozval narod k delu. Poudaril je, da so socialno-politični boji pritirali državo na rob propada in da pozna sovjetsko delavstvo vse drugačno delovno disciplino nego delavstvo v Franciji. Nepremišljena socialna zakonodaja je kriva, tako je minister poudaril, da je narodno premoženje padlo več kot za polovico. — „Francija se mora spet navaditi delati, le tako bo rešila svetovni mir!“ — Ministrski svet je medtem pripravil delovne reforme, po katerih se naj poveča industrijska proizvodnja. Kaj bodo ukrenili socialisti v ljudski fronti, je danes še nejasno.

**Ostale vesti iz vseh delov sveta.** Na Bledu se je minule dni zaključil kongres „Pax Romanae“, mednarodne katoliške dijaške organizacije. Zastopanih je bilo 20 evropskih držav z nad 300 mladimi gosti. Kongresiste je pozdravil pismenim potom sv. oče, v imenu predsednika jugoslovanske vlade je govoril pozdravne besede notranji minister dr. Korošec. — Obisk madžarskega regenta Horthy-ja v Berlinu je bil zaključen z velikimi svečanostmi in ogromnimi vojaškimi paradami. — V popolnem zatišju se je minuli teden vršil v Stockholmu 14. manjšinski kongres. O njegovem poteku bomo še poročali. — Italija je čestitala Madžarski k uspehu v Bledu. — Katalonci v Španiji so se odločno izrekli za samopravo, ki jo hočejo uveljaviti v slučaju potrebe tudi proti rdečim. — V Stuttgartu se je vršil kongres Nemcev izven rajha. Govoril je tudi minister in namestnik vodje Hess. — Rdeči in nacionalci v Španiji se bičajo ob reki Ebro in so nacionalne čete zavzele važne postojanke. V zraku se vršijo ostri boji med letali. — Japonske čete se bližajo počasi kitajskemu mestu Hankavu, ki je začasna prestolnica Čangkajškova. Sovjetska letala so opetovano napravila izvidne polete preko mandžurske meje. Bivši nemški vojni svetovalec Čangkajškov, Lindemann, se je pred odhodom v Nemčijo izjavil, da bodo Japonci na Kitajskem najbrže doživeli sličen polom, kakor Francozi pod Napoleonom pred Moskvo. — Najvišji japonski red sta sprejela ogrski regent Horthy in Mussolini. — V Palestini se nadaljujejo spopadi med židi in Arabci.

## Škocijanski gospod župnik.

Že tedne sem je ko brzjav šla po Koroškem vest, da se bolezen gospoda župnika Vinka Poljanca obrača na slabše. Sam se je v času bivanja pri celovških elizabetinkah svojim tolažečim prijateljem izrazil: „Pomnite, fantje, če pade hrast, ne vstane več!“ In res se je zgodilo po njegovem. Po prihodu iz šesttedenskega preiskovalnega zapore ga je vrgla zavrtna bolezen na posteljo, zaman se je zdravil v Št. Vidu in Celovcu, tedne pred smrtjo si je zaželel doma in tam v četrtek 25. t. m. preminul.

Blagi pokojnik se je rodil 26. marca leta 1876 pod kmečko streho blizu sv. Urbana ob štajerskem Ptujju. Svojega prleškega porekla ni nikdar zatajil, vedoč, da je dala Prlekija Slovincem že dokaj velikih sinov. Srednje šole je dovršil v Celju. Odločil se je nato za duhovski stan ter prihitel v celovško semenišče, hoteč se postaviti v službo Slovencev na Koroškem. V juliju leta 1909

je daroval svojo prvo daritev in leto navrh nastopil službo škocijanskega kaplana. Potem se je preselil kot provizor in župnik v Št. Jurij pri Vinogradih, od tam pa se je vrnil nazaj v Škocijan kot župnik. Mladi kaplan se je bil namreč Škocijanarjem tako zelo priljubil, da so prosili patrona g. opata v Št. Pavlu, naj jim izbere za dušnega pastirja kaplana Poljanca. Kot župnik je ostal Vinko Poljanec v Škocijanu preko 30 let do svoje smrti.

Župnik Poljanec je bil vzoren duhovnik. Resno se je trudil, da je pastiral po želji svojega nadpastirja: posluševal se je potrebnih pripomočkov za uspešno pastirovanje, vodil bratovščino Jezusovega Srca, pospeševal Tretji red sv. Frančiška ter z vnebo in veseljem načeljeval Marijini družbi. Že kot bogoslovca mu je gorelo srce tudi navdušenja za narodno delo med koroškimi Slovenci. Starejši Podjunci se še spominjajo prvega Poljančevega nastopa o priliki romanja na Brezje. Oči vseh so zrle za ognjevitim in vmes veselo dovtipnim duhovnikom-kaplanom Poljancem. Njegov govorniški dar ga je kmalu usposobil za narodnega voditelja. Ko je po glasovanju slovenska Koroška molčala, je Poljanec med prvimi dvignil zastavo narodnega dela in pozival k novemu življenju. Zaupniki slovenske narodne manjšine so mu nato poverili zastopstvo v koroškem deželnem zboru, kjer je z nezmanjšano neustrašenostjo zastopal slovenske narodne interese. Bralci našega lista se bodo spominjali priobčenih njegovih govorov, v katerih je žigosal nemoralno početje nad koroškimi Slovenci. Poslanec je ostal skozi dve volilni dobi, nakar se je posvetil gospodarstvu ter kmalu zaslovel kot izreden gospodarski izvedenec. Slovenski kmetje so mu poverili zastopstvo svojih teženj v novoustanovljeni kmečki zbornici. Njegovo domače gospodarstvo uživa še danes sloves najbolj urejenega posestva v Podjunu. Sam je prijel za koso in plug in še v bolnici z neizmerno ljubeznijo govoril o svoji zemlji.

Rajni župnik je bil velik dobrotnik potrebnih in sirot. Dom duhovnih vaj bi bil brez njegovega prispevka nemogoč, bil je med stalnimi darovalci za kruh sv. Antona in velikodušen podpornik šentrupertskega in šentjakobskega zavoda šolskih sester. Nihče ni šel lačen iz njegovega župnišča, posebno rad pa je videl dijake in jim izkazal mnogo dobrot.

Z veliko uspešnostjo se je udeleževal na prosvetnem področju. Pred 6 leti je prevzel predstvo Slovenske prosvetne zveze in vodil osrednjo kulturno organizacijo z neverjetno spretnostjo in nesebičnostjo. Vseposod je nastopal kot govornik in se s časom med ljudstvom tako priljubil, da se je zgrinjalo na stotine na njegovih zborovanjih. Posebno je ljubil slovensko petje in že v bogoslovju zbudil prvi slovenski pevski zbor. Vsa slovenska javnost je postala nanj pozorna, ko je pred leti vodil turnejo koroških pevcev po Sloveniji. Bil je končno stalen sotrudnik našega glasila, njegovi prispevki so sloveli po šegavi, preprosti vsebini.

Rodoljubni duhovnik se je vsega daroval svojemu rodu in Gospodarju in tako verno posnemal svojega vzornika škofa Antona Martina Slomška, čigar bogo- in rodoljubne besede so bile tudi njegovo življenjsko vodilo: Sveta vera bodi nam luč, materni jezik ključ do zveličavne narodne omike. P.

## Podlistek

Jack London:

P. Holeček:

### Klic divjine.

(19. nadaljevanje.)

Flora in Muri sta bila preveč dobrodušna, da bi se mogel z njima zares spoprijeti, in razen tega sta bila Torntenova. Vsak tuji pes pa, ki ni takoj priznal njegove nadvlade, je plačal svojo drznost s smrtjo. Usmiljenja Buk ni poznal; poznal pa je dobro zakon palice in ostrih zob. Učil se je pri Špicu, potem pri psih Severozapadne policije in poštinih sani in je vedel, da tu ni srednje poti. Mori sam ali pa tebe umore drugi, se je glasil zakon, vse drugo so imeli za strahopetnost. In temu prirodnemu zakonu pradavnih dni se je pokoril.

Saj je bil pa tudi starejši kakor dnevi, ki jih je doživel. Bil je samo člen, ki je vezal sedanjost z minulostjo, in večnost je šla skozenj dalje v bodočnost. Pač je sedel kot dolgočlak rjav pes ob ognju kraj Janeza Torntena; a za njim so stale sence vseh raznovrstnih psov, da, celo na pol volkov in volkov. Živeli so z njim in vplivali nanj, ga izpodbujali in svarili, ga učili spoznavati stvari in glasove, ki jih prej ni poznal; legali so z njim k počitku in živeli dalje v njegovih sanjah. Glasovi teh divjih prednikov so ga včasih klicali tako glasno in zapovedujoče, da je čisto pozabil na

ljudi. Globoko iz gozda so prihajali klici, in kadar jih je začul, ga je obšla neznana, skrivnostna groza in premagala ga je izkušnjava, da je zapustil ogenj in taborišče ter jim sledil, ne da bi prav vedel, kam. Kakor hitro ga je objela gozdna tišina, se je spet prebudila v njem ljubezen do Torntena in ga vedla nazaj k šotoru. Vdan je bil samo Torntenu; vseh drugih ljudi pa mu ni bilo mar. Ko sta prišla Torntenova tovariša Ivan in Peter na dolgo pričakovanem splavu, se je delal, kakor da ju ne vidi, dokler ni opazil, da sta gospodarjeva dobra prijatelja in da ju čista; nato jima je dovolil, da sta ga božala in gladila, ali držal se je vselej, kakor da jima izkazuje milost. Bila sta dobra in preprosta moža; še preden je prišel splav do velikega vrtinca pri žagi v Doasnu, sta se privadila psu in njegovim navadam in nista nič več skušala ravnati z njim tako, kakor sta ravnala z Murijem in s Floro.

Bukova ljubezen do Torntena pa je rasla od dne do dne čimdalje bolj. Nihče drugi ko Tornten mu ni smel nalagati bremena, nihče velevati; kar mu je ukazal gospod, ni bilo zanj nikdar preveč, nikdar pretežko. Nekega dne so zajtrkovali nad globokim prepadom. Janez Tornten je sedel tik ob robu in Buk poleg njega. Tu ga obide misel, da bi poskusil Bukovo poslušnost. Ne da bi bil pomislil na posledice, je iztegnil roko nad prepad in zaklical: „Skoči, Buk!“ Le stežka se mu je posrečilo v zadnjem hipu zgrabiti psa in ga krepko držati, dokler nista priskočila Ivan in Peter in spravila obeh na varno.

„Tega psa me je kar strah,“ je menil Peter, ko so prišli spet do sape.

Tornten je zmajal z glavo in odgovoril: „Ne, strašen ni; pač pa je tako sijajen, da mu na vsem svetu ne najdeš enakega.“

„Ne maral bi biti v koži tistega, ki bi se upal v njegovi navzočnosti dvigniti roko zoper tebe,“ je dejal Peter in pokimal psu.

„Res je, tudi jaz bi si dobro premislil,“ je pristavil Ivan.

Bilo je nekaj mescev pozneje v Serkl Siti (Circle City). Naši trije znanci so sedeli v krčmi, ko se je Lipe, surov zabavljaj, ki je bil na zelo slabem glasu, začel prepirati z nekimi domačimi in izzval pretep. Torten je hotel obe strani pomiriti in je stopil mednje. Ali Lipe se je obrnil proti njemu in ga udaril s tako silo po rami, da se je opotekel in bi bil gotovo padel, da se ni ujel ob steni. Tedaj se je vrgel Buk, ki je dotlej mirno ležal v kotu in opazoval gospodarja, s strašnim tuljenjem na napadalca; gotovo bi mu bil pregriznil grlo, da ni Lipe v zadnjem hipu nehote iztegnil rok v obrambo. Pes ga je podrl na tla, grizel po njem in ga skušal popasti za vrat; ko so ga slednjič odtrgali z njega, je bil mož strašno razmesarjen. Zlatokopi so takoj sklicali zbor, ki je razsodil, da psa ne zadene nobena krivda, ker je imel pravico braniti gospodarja. Odslej se je govorilo o Buku po vseh taborih širne Aljaske.

(Dalje sledi.)



## Domače novice

**Začetek pouka na celovških srednjih šolah.** 19. in 20. septembra se vršijo na celovski državni in realni gimnaziji izpiti za sprejem v prvi razred in višje razrede. 21. septembra je vpisovanje ostalih učencev, 22. septembra pa se prične redni pouk. Po dosedanjih naših informacijah se bodo dose-danji gimnazijski A-razredi vodili tudi zanaprej kot humanistični, realna gimnazija pa uvede predpisani učni red nemških srednjih šol.

**Kako sodi Berličanka o nas.** Iz Melvič nam pišejo: Nedavno se je vozila neka koroška Slovenka z Zile z neko berlinsko damo in se z njo razgovarjala tudi o koroških Slovencih. Dama je pripovedovala, da se je udeležila verske manifestacije pri sv. Hemi v Krki in zamogla slediti tudi poteku slovenskega verskega dneva, katerega se je udeležilo nad 350 naših romarjev. Dejala je: „Nenavadno verno je vaše slovensko ljudstvo. Nisem sicer razumela jezika, a iskrena pobožnost, litur-gična daritev in krasno petje so me zgrabile v dno duše. To je dober, diven narod!“ Navzoči nemški duhovnik je sodbi nemške gospe pristo-dušno pritrdil in si želel isto za svoje ljudstvo.

**Naše šolstvo.** (Suetschach—Sveče.) Gospod urednik! Pošiljam Vam pismo, ki sem ga sprejel od rojaka v Ameriki. Iz pisanja boste razvideli, kakšna je kakovost naših šol. Med drugim berem v njem tole: Bester Freund! In amfange meines schreibes last euch schön Grüßen und Hoffe das mein schreiben bei bester Gesundheit an treffen möge. bester Freund ich last dir wissen das ich möchte gern nach meine Heimat gommen. Ich habe auch in Amerika schönes Haus kost mir 6500 Daller und habe jetzt im Haus Elektrik, Gass, Wasser. Kanst du vir mich ein Besic Kaufen in die Heimat, ich möchte mit die Famieli zurück gommen... Jezt las alle schön Grüßen und bitte dir für baldige andwort. Und jezt sei in Amerika Milljone Arbeiter one Arbeit 100 Milljon menschen sind in Freije Staten Amerika...

**Augsdorf-Loga ves.** (Vmeščenje novega župnika.) Slovesno so peli z nani logaveški zvonovi v nede-ljo, dne 7 avgusta t. l., ko je imenom knezoškofa preč. g. France Schenk, dekan dekanije Rožek, ob navzočnosti več drugih duhovnikov ter prisotnosti nešteto faranov in drugih vernikov, ki so docela napolnili krasni božji hram, na podlagi t. z. cerkvenih navodil in obredov vmetil preč. g. Riharda Kanduth-a, dosedanjega logaveškega farnega upravitelja, za neodstavljivega farnega predstojnika in župnika župnije Loga ves. Kraj, cesta, vhodi na pokopališče, župnišče, vrata v cerkev ter cerkev sama je bila od večjih rok z zelenimi venci, slavo-loki in primernimi dvojezičnimi napisi kakor n. pr. Dobrodošli! Pozdravljeni! Bodi nam dober pas-tir, itd. lepo okrašena. Pred odhodom v cerkev se je župnija zbrala pred župniščem, kjer je osem otrok slovensko in nemško, v vezani in nevezani besedi, ginjaivo pozdravljalo novega župnika, mu častitalo, želelo zdravje, srečo in uspešno delo-ovanje ter mu vročalo nebroj cvetlic in šopkov. Po izvršenih zelo pomenljivih obredih vstoličenja, kakor predaje cerkvenih (liturgičnih) oblačil ter ključev in mašne knjige po g. dekanu je imel g. dekan zelo jedrnato in vzneseno pridigo o važ-nosti duhovskega stanu tudi za sedanji čas, o žup-nikovih dolžnostih do vernikov ter o obveznostih vernikov do svojega dušnopastirskega voditelja. Slovesno mašo z veliko asistenco je pel ob melo-dičnem petju domačega zelo izvežbanega cerkve-nega pevskega zbora novi g. župnik sam. Po evan-geliju je propovedoval preč. g. dr. France Bach-hiesl, škofijski sodnik v zakonsko-pravnih zadevah, v gladko tekočem govoru in izbranih navdušeno prednašanih besedah o istem predmetu, ko g. dekan, nemško. Božje službe se je na častnem mestu ude-ležil tudi bivši avstr. fin. minister g. Dr. Spitzmüller s soprogo, ki se nahaja v Vrbi na letovišču. Sledil je „Te Deum“! Popoldne so bile pete litanije ter posvetitev župnije presv. Srcu Jezusovemu v obeh jezikih. Pri mizi so slavljencu čestitali preč. g. dr. Ploner, prefekt v Marijanišču, preč. g. T. Ulbing, župnik skočidolski, preč. g. Jan Petrič, župnik šentiljski, ter v imenu faranov ter občanov župan-starosta ter cerkveni ključar g. I. Rainer pd. Šušnik v Logi vesi. Spomnili smo se tudi nepos-rednih prednikov sedanjega č. g. župnika. Daj mu mili Bog v njegovem ondotnem bivanju in dušno-pastirskem delovanju samih takih sončnih dni, ka-kor je bil dan vstoličenja!

**Zell — Sele.** Precej časa je smrt prizanašala domačinom, a sedaj pa se je odločila, da vzame življenje dvema sestrama, ki sta že dalje časa bo-lehali in sicer je prva zaspala v Bogu pd. Zvrhnja Žerjavova mati — užitarica, pretekli teden, ta teden (v ponedeljek) pa je zatisnila svoje trudne oči dobro pripravljena na odhod v večnost Marija Maurer, mati našega obče spoštovanega gozdarja Nikolaja Maurer. Prva je dosegla starost 83 in druga 85 let. Rajnicam naj bo zemljica lahka, preostali pa izrekamo naše sožalje! Na pobudo našega občinskega oškrbnika je država obljubila za popravilo šolskega poslopja v Selah znese-k

RM 4.000.—. Delo se je že pričelo in se bo mar-sikaj uredilo, kar je bilo zdaj nedostavno. Vršijo se tudi pogajanja za napeljavo vodovoda v šolo, občinsko hišo in še drugim posestnikom. Dne 14. t. m. se je vršilo polaganje temeljnega kamna za novo šolo v Zvrhnjem Kotu. Nova šolska stavba bo velikega obsega in so preračunani stroški zidave na S 200.000.—. Vsi ti stroški se bodo po izja-vah merodajnih oseb krili iz podpore, ki jo je obljubila državna oblast in občini ne bo treba ničesar prispevati. Dela pri regulaciji hudournika na Kotu sicer nekam počasi napredujejo, toda delo, ki je dovršeno, dokazuje, da bo trdno in solidno. Tudi delo pri zidavi carinaric nekam zaostaja, to pa raditega, ker podjetnik ne more dobiti potreb-nega železja za beton. Letina: rž je bila boljša kot prejšnja leta, jarca pa je slabo obrodila; sicer je letina srednja.

**Čebele napadle konja in voznika.** (Bistrica pri Pliberku—Feistritz ob Bl.) Minuli teden je oral hlapec Kravtovega doma v bližini pliberškega ko-lodvora neko njivo. V bližini cveti ajda in se na-haja velik Kravtov čebelnjak. Ko hlapec izorje par brazd, navali s čebelnjaka nanj in na konja roj razsrjenih čebel. Mož si takoj pomaga z žakljom, medtem ko čebele obdelujejo konja. Končno pre-žene sovražne živalice tudi odtod, sprost konja in ju odvede v gozd. Kratko nato so se pojavile na živalskih telesih velike otekline. K sreči je kmalu došel pliberški živinozdravnik in živali rešil smrti po zadušenju.

**Föderlach-Podravljje.** (Pogreb.) Po le tridnevni boleznii je meseca julija previdena z svetimi za-kramenti za umirajoče v starosti 76 let mirno v Gospodu zaspala gospa **Lojza Šelander**, roj. Marinič pd. stara Hvajnica v Podravljah, vsikdar vzgledna kristjana in vztrajna in nezmagljiva Slovenka. V mladosti je bila nekaj časa gospo-dinja pri svojem stricu, bratu njenega očeta, bi-všem dolgoletnem župniku in dekanu v Lipi ter poznejšem dekanu in proštu v Dobrli vesi, mil. g. Janezu Ev. Mariniču, slavnemu leta 1897. v Dobrli vesi umrlemu rodoljubu, juristu, znanstve-niku, zvezdoslovcu, članu francoske akademije znanosti, skrbnemu dušebrižniku ter vnetemu ro-marju v Jeruzalem, Rim in Lurd. Od tam se je poročila leta 1883. z rodoljubnim v Rikarjivesi ro-jenim železničarjem Ignacijem Šelander, poznejšim občinskim svetovalcem v Vernbergu v časih, ko je imela občina slovensko večinsko zastopstvo ter slovenskega župana. V verski in narodni edinosti je živel do nepričakovane smrti svojega moža — umrl leta 1918. star 69 let — ž njim v sreč-nem zakonu. Dvajset let potem je bila do svoje lastne smrti vedno živ vzgled vsem drugim vdo-vam. Bila je ud več cerkvenih bratovščin, tret-jerednica, Mohorjanka, naročnica „Nedelje“, „Gla-snika SJ“, „Kor. Slovenca“, ter drugih listov. Svoj dom je že pred leti oddala svojemu istonazornemu nečaku Šimanu Šelander. Rada je tudi romala na svete kraje, n. pr. na Višarje, Brezje, Gospo Sveto in Krko. Še osem dni pred smrtjo je poromala sama k sveti Hemi v Krko. K zadnjemu počitku za duhovnišcem podravlske podružnice ob strani nje-nega moža jo je spremlilo veliko vernikov. V smislu besedi sv. pisma: „Žena, ki se Gospoda boji, bo hvaljena“ ji je ob grobu govoril krajevni župnik v slovo in navzočim v posnemo. Skrbno posebno je čuvala spomine na svoje rajne stariše, na moža in rajnega prošta, ki je bil doma v isti hiši-v bližini podravlske cerkve-ko ona. Sveti njej in vsem tem večna luč! Njen in njih vzgled bodi in ostani nadalje živ med nami! Počivajte v miru!

**Kappel a. D.—Kapla ob Dravi.** V ponedeljek 22. avgusta sta bila v tukajšnji cerkvi poročena g. Miha Gabriel, p. d. Tišlarjev iz Št. Janja in gđc. Anica Singer, p. d. Mešetova iz Kaple. Takoj po poroki so nastopili s svojim svakom, ki ima svoj avtomobil, ženitovanjsko potovanje preko Mona-kovega v Hamburg. Ženinu kakor nevesti, ki sta oba iz znanih odličnih rodbin, želimo v novem stu-nu prav mnogo zakonske sreče. — Istočasno ko so se odpeljali novoporočenci naprej, pa je zadel nevestine stariše hud udarec. Gdč. Micika Singer, nevestina sestra, je ležala že dalje časa v celovski bolnici. Bila je sicer težko bolna, vendar nikdo ni slutil, da so že šteti njeni zadnji dnevi. Dne 24. avgusta je nenadoma podlegla zavratni bolezni. V najlepših letih, 21 let, je morala zapustiti svoje domače, katerim je bila najboljša opora. Bila je izredno marljiva in priljubljena pri vseh, kar je pokazala tudi velikanska udeležba pri pogrebu 27. avgusta na pokopališču v Kapli. Zaostali naše sožalje!

**Maria Rain-Žihpolje.** Vrli Luka Serajnik iz Štaf v strmški fari se je naveličal samskega stanu in si izbral za družico pridno Sivčevo Rozijo. Še predno je stopila v veljavo nova postava o za-konu, sta si podala roke v naši Marijini cerkvi v Žihpoljah. Domači gospod župnik so imeli pri tej priliki krasen nagovor, pevci pa so njima gan-ljivo zapeli v počastitev. Rozi pa naj poje in pre-peva mile slovenske pesmi tudi naprej, kakor jih je pela v naši farni cerkvi in v krogu svojih do-mačih! Naj vlada duh družin, iz katerih sta izšla, tudi v vajini novoustanovljeni družinici! Bilo srečno!

**Suetschach-Sveče.** (Smrt) Dne 19. t. m. nam je vzela bela žena smrt Jožefa Pak pd. Vrbancna v Svečah. Čez dan je še marljivo kosil, zvečer pa ga je zadela kap. To je bila za našo vas pretres-ljiva novica. Rajni je bil olikan in nadarjen kmet, dobrega srca in plemenite duše. Bil je dolgoleten ud Družbe sv. Mohorja, naročnik „Mira“ in po-zneje „Koroškega Slovenca“. Sploh je zelo mnogo čital. Bil je tudi soustanovitelj našega slovenskega izobraževalnega društva „Kočna“, pri katerem se je dolga leta požrtovalno udeleževal. Radi svo-jega narodnega prepričanja je moral rajni mnogo pretrpeti: bil je dvakrat interniran, prvič ob izbru-hu svetovne vojne, drugič pred plebiscitom. Pred-vsem pa je bil rajni vzgleden katoličan. Na nje-govi zadnji poti v nedeljo 21. avgusta ga je spre-mila velika množica žalujočih, pevci so mu zapeli v slovo pretresljivo žalostinko, gospod župnik pa so orisali v jedrnatih besedah trnjevo življensko pot tega izrednega moža. Naj mu sveti večna luč! Rodbini rajnega pa naše iskreno sožalje!

**Gottestal-Föderlach: Skočidol-Podravljje.** (Razno.) Vreme je bilo letos spomladi solčno in suho, po leti menjaje lepo in deževno, a vse-lej toplo. Prvi sneg na gorah je zapadel 21. avgusta. Zrak se je naglo shladil. — Čebele so imele to leto dobro pašo. Na ajdi jih je zelo oviralo mokro in oblačno vreme. — Letina, pravijo, je v sploš-nem zelo dobra. Radi mnogih nalivov je moral vsak gospodar biti zelo uren, da je ob lepih dneh sprevil žetev suho pod streho. — Tujcev-letoviš-čarjev je v naših krajih malo. Večinoma so le le-teči gostje. Več jih je v gradu-misijonišču Vern-berg. — Zadnji par po starem zakonskem pravu lje bil v naši župniji in sicer v podružnici Podrav-je poročen v soboto dne 30. julija. Stopila sta ta dan v zakon Lipej Zitterer, pd. Otič v Podravljah, ter gčna Serafina Pöck, pd. Mikulova v Ločah. Svatov je bilo 20 in polna cerkev radovednežev. Bilo srečno! Družina se je nato tudi posvetila presv. Srcu Jezusovemu. — Hranilnica in poso-tilnica Podravljah ter društvo „Sloga“ sta imeli minulega meseca svoj redni občni zbor v Podrav-ljah. Zanimiv in obče poučljiv referat o novi Nem-čiji in njeni sodobni gospodarski politiki je podal g. urednik „K. Slovenca“. Hvala mu!

**Eberndorf—Dobrla ves.** Nenadno je tukaj umrl Blaž Krainz, posestnik znanega Kranjčevega do-ma. Njegov brat je padel v koroških bojih kot ju-goslovanski poročnik. Rajni Blaž sicer ni stal v naših vrstah, a je bil do Slovencev strpen in zme-ren. Večni mu mir!

**Drobiž.** V Welsu ob Donavi je bila otvorena kmetijska razstava. — 19. septembra bodo izpiti na cel. učiteljsku. — Po poročilih listov število porok na Dunaju stalno narašča. — Poštni za-vojkici do 1 kg se lahko oddajo kot pisma, a mo-rajso nositi označko „Päckchen“. — 14. septembra se vršijo v Celovcu vaje z zračnimi napadi. — S 1. septembrom je začelo namesto dosedanjih ce-lovških dnevnikov „Freie Stimmen“ in „Kärntner Tagblatt-a“ izhajati nar. soc. glasilo z naslovom „Kärntner Grenzruf“. — Na Čajni pod Dobračem gradijo glavno šolo. — Za popravilo hiš in stano-vanj je dež. vlada razpisala podporo 20%. Prošnje je treba vložiti potom občinskih uradov, kjer so razvidne podrobnosti razpisa. — Dež. glavar Pawlovski je obiskal Žel. Kaplo in Borovlje. — 12letni Herbert Gierlinger iz Linca se je v Baškem jezeru smrtno poškodoval. — Pred celovško sod-nijo sta se minuli teden zagovarjala bivši namest-nik dež. glavarja Silvester Leer in bivši celovski policijski komisar dr. Jaklitsch. — Pri Sinči vesi je trčil doblaveški trgovec Hanscho na motornem kolesu v avto velikovškega trgovca Hutmanna. Hanschova žena se je nevarno poškodovala.

## Naša prosveta

### Mladina!

Mnogi naših dobrih starih nam tožijo, da ne morejo več slediti brzemu razvoju naše do-be. „Ostali bomo, kar smo bili, mladina pa naj nosi večjo pezo odgovornosti in dela!“ nam zagotavljajo in s tem ugotavljajo, kar je najznačilnejša poteza sodobja.

**Mladina koroško-slovenska!** Ali boš dobro spoznala svojo dobo? Ali boš vredna svojih velikih prednikov?

**Mladina Matije Majarja Zilskega!** Majar gorjanski je pred stoletjem objel ves svet slovanske besede in učil, da slovanstva mi smo člen in je naša mladost korenitost slovanskega kmeta in neizčrpanost slovanske zemlje.

**Mladina Antona Martina Slomška!** Slomšek je šel pred osemdesetletjem v glo-bino narodnostnega dogajanja na naši ko-roški zemlji, dvigal pred rodom luč katoliške



vere in z materno besedo odpiral vrata do zveličavne narodne omike.

**Mladina Andreja Einspielerja!** Einspieler je spoznal, kar dviga narodno življenje do višjih stopenj: Delo, delo, samo delo na kulturnem, gospodarskem in političnem področju. Pogledal je stvarnim dejstvom v obraz in se ni branil povedati resnico ostalemu svetu.

**Mladina Antona Janežiča!** Janežič je bil glasnik slovenske narodne kulture na Koroškem, neumoren delavec na prosvetnem in literarnem slovenskem polju.

**Mladina Franceja Grafenauerja!** Grafenauer je bil neustrašen politični borec, ki je z uprav naturno zgovornostjo in drznostjo dokazoval krivico nad slovenskim narodom.

**Mladina Vinka Poljanca!** Vinko Poljanec je bil propovednik slovenskega optimizma, ki ni niti za trenutek obupal nad našo bodočnostjo in je torej lahko razsipal svoje veliko duševno bogastvo malim in zagrenjenim.

**Mladina koroško-slovenska!** Ali boš vredna teh svojih velikanov?

## Gospodarski vestnik

**Sejte lan!** Lanu je več vrst. Predvsem poznamo zimski in spomladni lan. Ozimec daje več semena in na olju bolj bogatega, zato pa slabšo prejo. Pomladni lan je najboljši za predivo. Zimski lan se jemo zgodaj, navadno v drugi polovici velikega srpana, da do zime še dosti obraste. Pomladni lan pa naj je v zemlji do srede aprila. Zemlja, namenjena za lan, mora biti skrbno pripravljena in čista plevela. Najlepši lan nam zraste, ako ga sejemo na njivo, ki je bila pognojena za prejšnjo rastlino. Na močni zemlji daje tudi par let po gnojenju dobre pridelke. Če treba pomagati z umetnim gnojem, rabimo navadno žveplenokisli kalij in superfosfat kostne moke. Važno je zdravo seme. Poznamo ga po tem, da hitro popoka, če vržemo nekaj zrnec na žerjavico. Gospodarske prilike znajo doprinesiti, da bo setev lanu prav pridobitna panoga našega poljedelstva.

**Kondenzirano žito.** Dva Angleža sta izumila postopek, ki utegne izvat pravo revolucijo v vprašanju prehrane. Našla sta način, po katerem je mogoče žito in moko stisniti v zmes, ki zavzema komaj desetino prvotne prostornine. Ta zmes vzdrži baje neomejen čas, ne da bi se pokvarila in ne da bi postala za svoj pravi namen neuporabna. Niti ogenj in voda ji ne moreta do živga, a s tenko prevleko voska jo je mogoče zaščititi celo proti vsem škodljivim vplivom odzunaj.

**Ali smemo polagati živini surov krompir?** V splošnem živinorejci polaganje surovega krompirja živini odsvetujejo, ker vsebuje tak krompir takozvani strupeni solanin. Surov krompir vpliva tudi na slab sir, ako uporabljamo mleko v ta namen. Najboljši je parjen krompir, po katerem se živina najraje debeli. Posebno dobro vpliva na mlečnost. Več kot 15 kg na dan živini ne smemo dajati, ker ima krompir premalo beljakovine in bi lahko nastale montje v prebavi. Kuhanega krompirja ne hranimo predolgo, ker se rad pokvari. Pesa in repa pa sta razrezani surovi prav tečna živinska piča.

**Tega ne veste.** Kdaj nese perutnina mnogo jajc? Kokoši rade požirajo navaden kuhan kostanj. Kokoši, katerim se daje taka hrana, nesejo več jajc, kakor če jih hranimo z drugimi rečmi. Zato dajamo kuram, ki nehajo nesti, v hrano kuhanega zdrobljenega kostanja.

**Če komu otekajo noge.** Vzemi pest korenin mrtvih kopriv, štiri glave česna, stolci vse skupaj, prilij nekaj laškega olja in skuhaj. Potem prelij skozi čisto cunj, stisni, da pojde sok ven in s tem sokom, oziroma oljem maži vsak dan noge po dvakrat.

**Cene živini na Dunaju.** Prejšni teden so na živinskem sejmu na Dunaju notirali voli 70—99, biki 64—76, krave 54—69, in klobasarice 47—53 penigov za kilogram žive teže. Največ zanimanja je bilo za srednje dobre vole, ki so se podražili za 3 penige in deloma še za več. Živine je bilo na sejmu za 322 repov več kot en teden prej in je bila vsa prodana. Povpraševanje je bilo precej živahnije kot ponudba.

## Inserirajte

**v „Koroškem Slovencu!“**

## Zanimivosti

### Po 60 letih bo dvakrat toliko ljudi.

Vsakovrstna so skoraj ugibanja raznih strokovnjakov in nestrokovnjakov o tem, kakšen bo človek čez toliko in toliko let, pa tudi o tem, koliko se bo v gotovem razdobju število vseh ljudi na zemlji spremenilo, povečalo ali pa celo zmanjšalo. Vsak najde svojo razlago, s katero skuša podpreti svojo domnevo, in vsak menda skuša svet prepričati, da ima edino on prav. Vsem pa na vse zadnje le ni mogoče verjeti, ker vsi tudi ne morejo imeti prav. Vendar pa smo se v tem oziru že kar spoprijaznili z dejstvom, da so vse takšne napovedi prihodnosti le domneve, od katerih pripisujemo več, drugim spet manj verjetnosti. Pri takšnih „prerokovanjih“ pa skuša biti vsak strokovnjak na svoj način originalen, če ne, sploh ne vzbudi pozornosti. In bolj se prav za prav naslajamo nad to originalnostjo, kot pa nad tem, kaj nam ti učenjaki ali neučenjaki napovedujejo. Nezanimiva in neoriginalna na noben način tudi niso prerokovanja nekega severnjaškega strokovnjaka o tem, koliko se bo število ljudi na zemlji spremenilo v prihodnjih 60 letih, t. j. do leta 2000. Ta učenjak je sestavil tabelo, v kateri je predložil, koliko se bo prebivalstvo pomnožilo v posameznih državah, ali v večjih kulturnih področjih. Tabela je sestavljena na podlagi ugotovitve, kako se je v zadnjih letih to število ljudi v posameznih državah gibalo, dvigalo ali padalo.

Po teh napovedih se bo prebivalstvo najbolj pomnožilo pri azijskih narodih, in sicer skoraj trikrat. Skoraj enak prirastek bo na azijskem otočju. Slovani se bodo pomnožili od 200 na 624 milijonov, Amerikanci od 263 na 593, romanski in germanski narodi skupaj od 297 na 315 milijonov, Japonci sami od 100 na 263 milijonov, Angležev pa bo v Evropi približno ravno toliko kot zdaj, še nekoliko manj. Omenjeni strokovnjak prihaja do zaključka, da bo število prebivalstva, ki se je od 17. stoletja do danes povečalo od 500 milijonov na dobri 2 milijardi, naraslo do leta 2000 že na 4.75 milijard. Razlaga takole: Ker je vedno večji tehnični napredek, je tudi proizvodnja zelo narasla, sorazmerno bolj kot pa število ljudi na zemlji. Danes ima vsak posameznik na razpolago več proizvodov in življenjskih potrebščin, kot jih je pa imel pred tremi stoletji. Tehnični napredek pa še nikakor ni dosegel svojega viška in se bo prav gotovo še izpopolnil. Človeku bo postala dostopna tudi ona zemlja, ki je bila dozdaj, bodisi nedosegljiva ali pa toliko pušta, da je bilo življenje na njej nemogoče. Človek bo imel več sveta, zemlja pa bo zaradi boljše obdelave več dajala. V vedno večji meri bo človek zemljo umetno namakal in gnojil. Vedno bolj bo tudi gojil razne plodonosne rastline, od katerih bo lažje živel kot danes. Ne more biti dvoma, pravi tisti severnjaški strokovnjak, ki se bavi s temi vprašanji, da ne bi mogla zemlja leta 2000 preživeti 4.75 milijard ljudi. Celotno boljšo jih bo lahko preživela tedaj 4.75 milijard, kot pa danes le dobri 2 milijardi.

**Žrtve novodobnega prometa.** V Nemčiji zahteva novodobni promet vsako leto okoli 8000 smrtnih žrtev in 160.000 ranjencev. Med zadnjimi je 40 do 50.000 tako težko poškodovanih, da si sami svojega kruha ne morejo več služiti z delom. Tudi v drugih državah v tem oziru niso nič na boljšem. V Združenih državah severne Amerike so zahtevale prometne nezgode v dobi od 1920—1935 kar 325.000 smrtnih žrtev, dočim je v svetovni vojni padlo le 120.000 Amerikancev. Na Angleškem pa so leta 1935 ugotovili 7000 mrtvih in 180.000 ranjencev na račun avtomobilskih nesreč. Število prometnih nesreč se stalno dviga in ni izgledov, da bi stroge odredbe mogle temu zlu odpomoči, dokler se ljudje ne spametujejo in ne bodo bolj previdni.

**Obnovljena pošta s kočijami.** Minister za pošto je odredil, da se ima uvesti na nekaterih romantičnih točkah Nemčije zopet stara poštna kočija s štirikonjsko vprego. To poštno vozilo bo obratovalo ponekod v Turinškem lesu, v Schwarzwaldju v bavorskih alpskih pokrajinah. V vsaki kočiji bo prostora za devet potnikov. Postiljoni dobijo posebne uniforme.

**Kdo je iznašel milo?** Milo ni znašel kak zamenit učenjak, temveč preprosta perica. V nekem pristanišču se je usidral parnik, ki je prevažal olje. Mornarji so zanesli na krov svoje perilo in ga izročili perici. Le-ta je perilo namočila v vroči vodi, v katero je bila primešala sode, da se mast lažje odstrani iz mastnega perila. Ker pa je imela še druge opravke, se je zamudila in se vrnila k perilu, ko se je voda že ohladila. Na svoje začudenje

pa je videla, da se je voda napol strdila. Slučajno je bila primešala vodi pravilno množino sode in slučajno se je temu pridružila še prava množina masti iz perila. Nastalo je milo, ki je kmalu zaslovelo po vsem svetu.

**„Vodni smrk“** je zanimiv naravni pojav, ki ga opazujejo kdaj pa kdaj tudi v evropskih obmorskih krajih, zlasti v južnem delu Jadranskega morja. So to ogromni zračni vrtinci, ki se spuščajo kakor slonovi rilci iz oblakov na morsk površino, kadar se mešajo različni vetrovni toki. S silnim šumenjem se vrtinčijo naprej in sesajo vodne mase iz morja pod oblake, dokler se pod nevidnimi silami ne razpočijo. Gorje ladiji, ki ga pograbi takšen rilec! Njegova pot gre neredko tudi preko obljudene kopnine in potem je razdejavanje seveda še večje. Najtežje stvari, vozove, strehe hiš, drevesa utegne vrtinec dvigniti več sto metrov visoko in jih potem zalučati na zemljo daleč od njihovega prejšnjega mesta. V Evropi so vrtinci s tako silo, hvala Bogu, sicer zelo redki, toda v Ameriki, okrog Japonske, ob obalah vzhodne in južnovzhodne Azije se primeri vsako leto po več vrtincev, ki potujejo z neznansko brzino po več tisoč kilometrov daleč, uničijo na tisoče človeških življenj, potopijo nešteto ladij, podirajo gozdove in cela mesta. Gotovo ste že kaj slišali o teh „tornadih“ in „tajfunih“, kakor jih imenujejo prve v Ameriki, druge v Aziji.

**Meteor je povzročil potres.** Nedavno so občutili v severnih krajih precej hud potres. Kot poročajo listi, je potres povzročil velik meteor, ki je padel na Grönlandijo. Na zemljo je padlo že več prav velikih izpodnebnikov. Leta 1932 je padel velik meteor blizu Lisabone v morje. V Mehiki so dvignili 30.000 kg težak železni meteorit, v Orizoni je silen meteor pri padcu izvrtal v zemljo 130 metrov široko žrelo. Ali vsi ti so majhni v primeri z meteorjem, ki je padel na zemljo 30. junija 1908. leta v Sibiriji v bližini reke Jenisej. Ruski učenjak Kulik, ki se bavi že dolgo s tem meteorjem, je zbral o njem zanimive podatke. Po odklonu magnetne igle je ugotovil, da tehta glavni drobec, ki se je zaril več sto metrov v zemljo, najmanj 500 milijonov kilogramov. Padal je s hitrostjo 70 kilometrov za sekundo. Padec meteorja je povzročil tak zračni pritisk, da so ga zabeležili aparati še na tisoče in tisoče kilometrov daleč. Na površini 1000 kvadratnih kilometrov je pritisk uničil vse gozdove. Grom so slišali 2000 kilometrov daleč. Suneč pa so občutili še celo pri nas kot lahek potres. Ozemlje, kamor je meteor padel, je še danes, po tolikih letih, užgana puščava.

**40 milijonov plinskih mask** je naročila angleška vlada za svoje civilno prebivalstvo. „Daily Express“ je s temi maskami napravil poizkus in zdaj poroča o njihovi uspešnosti. Mask niso preizkusili s strupenimi plini, ki se uporabljajo v vojni, marveč z arzenikovo paro. Ker se pa poročanju o omenjenega lista te civilne maske niso obnesle, so napravili pod istimi okolščinami poizkus z angleškimi vojaškimi maskami, kakor tudi z nemško civilno masko. Oba poslednja tipa mask sta se izkazala kot povsem zanesljivo obrambno sredstvo proti bojnim plinom.

**Izkušnja.** Sodnik: Kako ste le mogli podleči izkušnji! Če bi se ji malo bolje upirali, zdaj ne bi sedeli v ječi. — Kaznenec: Vem. Storil sem pa vse, kar je bilo v mojih močeh. Dva stražnika sta obležala na tleh, drugi štirje so me pa komaj privlekli do stražnika.

**Listnica uredništva.** Č. U. T. Iskrena hvala! Več v pismu. — F. W. Tvoji pesniški proizvodi sicer še niso za objavo, a so dokaj zanimivi. Zaenkrat svetujemo slovnico in prebiranje lažjih slovenskih poezij. — J. O. Sprejeli o istem že prej od drugod. Pa drugič! — I. J. Napovedanega in „oddanega“ pisma do danes ni! — **Brezimnemu dopisniku iz Sinče veseli.** Brez podpisa roma sicer v koš, vaše nečitljive dopisnice pa hranimo za vsak slučaj. — H. O. Priobčimo v naslednji številki. Hvaležni smo Ti za pozornost. — M. R. Zglasi se čimprej v uredništvu! — F. M. Božji mlini počasi, a dobro meljejo. — **Tonček M.** Hvala! Kdaj odpošlješ prvi daljši opis svojih prilik? — F. H. Začetkom oktobra torej na novo delo! Zdrav! — **Našim bralcem!** Poročilo o pogrebu č. g. župnika Vinka Poljanca priobčimo iz tehničnih razlogov v naslednji številki. — **Dopisnikom.** Živahnega Vašega sodelovanja nismo veseli samo mi, marveč tudi naši naročniki. Škarij ne zamerite! Pozdravljeni!

**Trpite na lišaju?** Kako težko je večkrat se iznebiti tega neprijetnega, življenje grenečega trpljenja. Radevolje Vam brezplačno sporočim priprosto uporabljivo sredstvo, katero je že v najkrajšem času, večkrat že v 14 dneh, doprineslo polno ozdravljenje. Overovljena zahvalna pisma na razpolago. **Heilmittelvertrieb Max Müller, Bad Weisser Hirsch bei Dresden. B 23.**